

Prosjektsammendrag

Prosjektets mål var å kartlegge, sammenligne og videreutvikle metoder for produksjonsstyring, samt utvikle et kursopplegg for formidling og trening av disse ferdighetene. Prosjektet pågikk i perioden 2015-2016 og ble gjennomført i tre faser: prosesskartlegging, utvikling av et øvingsmiljø for sammenligning av ulike arbeidsmetoder, og utvikling av et kurskonsept for trening av relevante målgrupper.

Kartleggingen av hvordan produksjonsplanlegging foregår i praksis viste varierende arbeidsmåter, slik vi også ser med andre prosesser i tømmeromsetningsorganisasjonene. Det ene ytterpunkt kan være en sentral produksjonsleder som velger drifter og setter reiseruter for å sikre at leveranseplanene nås. Den andre ytterligheten er hvor produksjonslederen fastsetter et produksjonsmål per distrikt, og hvor skogbruksleder og entreprenører i fellesskap legger reiseruter for å nå leveransemålet.

I løpet av 2015 og 2016 ble det utviklet kursopplegg og øvingsmateriale for et testkurs.

Øvingsopplegget ble først testet med bachelorstudenter på NMBU. Deretter ble det kjørt testkurs hos Nortømmer. Testkurset startet med en introduksjon til dagens arbeidsmetoder. Deretter fikk deltagere generere produksjonsprognoser for drifter med varierende middelstamme, driftsveilengde og terrengvanskelighet.

Etter denne introduksjon fikk kursdeltagere planlegge tre månedersperioder (vinter, teleløsning, sommer) med krav til å oppnå:

- et produksjonsmål per sortiment (med bonus fra industrien for leveransepresisjon innenfor $\pm 10\%$ per sortiment)

- maskintimer per maskin (med ekstrakostnader for å avvike mer enn 10% fra avtalte maskintimer)

- lavest mulige flyttekostnader med flyttebil

- egnet bæreevne per periode (vinter/vår/sommer med ekstrakostnad for ev. sporpynting).

For periode 2 og 3 fikk ulike grupper jobbe med alternative arbeidsmetoder for selv å kunne sammenligne de økonomiske konsekvensene. I alle perioder fikk deltakerne planlegge med kontrahert volum per drift. Etter at planleggingen var ferdig for periode 3, måtte deltagerne sammenligne planleggingsnetto for kontraherte vs. faktiske volumene per drift (prognose kontra utfall). Deretter fikk de også sammenligne de manuelle løsningene mot en automatisk løsning som de brukte problemløser-funksjonen i Excel for å finne.

Kommentarer fra kursdeltakerne beskriver en typisk arbeidsdag for mange, der valgmuligheter begrenses av små driftslager («grøntlager») og tilstrømning av nye drifter underveis i produksjonsløypa. Utvikling av rutiner for aktiv styring mot jevnere virkesstrømmer, forutsetter lengre planleggingshorisont for både virkeskjøp og driftsplanlegging. Omsetningsleddets nytte av videreutviklingen avhenger av hvilke merinntekter (bonuser) som utløses ved mer presis leveranse, og i hvilken grad disse lenkes til avvirkningsproduksjonen. Viktige forutsetninger for økt kontroll over virkesflyten inkluderer driftsspesifikke data om sortimentsutfall, faktorer som påvirker produktiviteten (middelstamme, driftsveilengde og terrengvanskelighet), og bæreevne. Som støtte for skogbrukslederen i samtaler med skogeieren om driftstidspunkt trengs et standardisert hjelpemiddel for å kunne identifisere drifter med høy bæreevne